

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
EKONOMIKOS POLITIKOS GRUPĖ
PAŽYMA**

DĖL PRIEŽIŪROS IR PLĖTROS PROGRAMOS FINANSAVIMO ĮSTATYMO NR. VIII-2032 2, 6, 9 STRAIPSNIŲ IR 2, 5 PRIEDŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO NR. XIII-3420 PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 6¹ STRAIPSNIU ĮSTATYMO, KELIŲ ĮSTATYMO NR. I-891 17 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO NR. XIII-3421 2 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO IR ADMINISTRACINIŲ NUSIŽENGIMŲ KODEKSO 463 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO NR. XIII-3422 2 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTŲ (TAP-22-1792; TAP-22-1793; TAP-22-1794; TAP-22-1795) (TAIS NR. 22-11904(2); 22-11905(2); 22-14021; 22-14020)

2022-10-25 Nr. NV-3059

Vilnius

1. Projektų rengėjas: Susisiekimo ministerija.

2. Projektų tikslas: siekiama pakeisti Įstatyme nustatytą elektroninės kelių rinkliavos paslaugų Lietuvos Respublikos teritorijoje teikimo pradžią - vietoj 2023 m. sausio 1 d. įrašyti 2024 m. sausio 1 d., taip pat atlikti su tuo susijusių ir kitų nuostatų patikslinimus.

3. Dabartinė situacija:

- Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo Nr. VIII-2032 2, 6, 9 straipsnių ir 2, 5 priedų pakeitimo įstatyme Nr. XIII-3420 (toliau – KPPPFĮ pakeitimo įstatymas) nustatyta elektroninės kelių rinkliavos paslaugų (vietoje kelių naudotojo mokesčio) Lietuvos Respublikos teritorijoje teikimo pradžia - 2023 m. sausio 1 d.; taip pat tuo pačiu terminu turėtų įsigaliooti ir Kelių įstatymo nuostatos dėl kelių rinkliavos mokėjimo bei Administracinių nusižengimų kodekso nuostatos dėl baudų už kelių rinkliavos nesumokėjimą;
- anot Susisiekimo ministerijos, dėl besitęsiančių teisminių ginčų vykdant elektroninės kelių rinkliavos informacinės sistemos sukūrimo ir įdiegimo paslaugų įsigijimo viešųjų pirkimų procedūras, iki KPPPFĮ pakeitimo įstatymo nustatytos datos nepavyks įgyvendinti projekto „Elektroninės kelių rinkliavos sistemos sukūrimas“. Taip pat nurodoma, kad, neatlikus KPPPFĮ pakeitimo įstatymo pakeitimų, nuo 2023 m. sausio 1 d. neliktų kelių naudotojo mokesčio reglamentavimo ir šis mokestis negalėtų būti renkamas, o elektroninė rinkliavos mokėjimo sistema dar nebūtų įdiegta;
- Įstatyme nustatyta, kad Programos finansavimo lėšos naudojamos valstybinės reikšmės kelių tinklo priežiūrai, bet nenurodoma, kad šias lėšas naudoja akcinė bendrovė „Kelių priežiūra“.

4. Projektų esmė:

- pakeisti nustatytą elektroninės kelių rinkliavos paslaugų Lietuvos Respublikos teritorijoje teikimo pradžią ir nustatyti, kad ši nuostata įsigaliojūtų 2024 m. sausio 1 d.;
- patikslinti perkeltas 2019 m. kovo 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2019/520 dėl elektroninių kelių rinkliavos sistemų sąveikumo, kuria sudaromos palankesnės sąlygos tarpvalstybinių lygmeniu keistis informacija apie kelių rinkliavų nesumokėjimo atvejus Sąjungoje, nuostatas;
- siūloma nustatyti, kad transporto priemonių, nurodytų Įstatymo 2 priede (t. y., autobusų ir krovininių transporto priemonių), valdytojai moka kelių rinkliavą už naudojimąsi Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatytais mokamais keliais (t. y., rinkliava galėtų būti mokama už naudojimąsi visais keliais). Tuo tarpu Įstatyme, kuris būtų įsigaliojęs 2023 m. sausio 1 d., reglamentuojama, kad valdytojai moka kelių rinkliavą už naudojimąsi Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatytais valstybinės reikšmės mokamais keliais, o už naudojimąsi vietinės reikšmės keliais kelių rinkliava nemokama;
- papildyti Įstatymą nuostata ir konkrečiai nurodyti, kad Programos finansavimo lėšos skiriamos subjektui, t. y. akcinei bendrovei „Kelių priežiūra“ valstybinės reikšmės kelių tinklui prižiūrėti;
- atsižvelgiant į tai, kad nuo 2023 m. sausio 1 d. VĮ Lietuvos automobilių kelių direkciją planuojama pertvarkyti į akcinę bendrovę, siūloma įtraukti nuostatą apie Kelių direkcijos teisinės formos pakeitimą į akcinę bendrovę;

- AB Lietuvos automobilių kelių direkcija būtų paskirta pagrindine kelių rinkliavos paslaugos teikėja, paskirtą kelių rinkliavos rinkėja, atsakinga už naujų Europos elektroninės rinkliavos paslaugos (EERP) teikėjų atitiktis Direktyvos 2019/520 (ES) reikalavimams vertinimą ir naujų EERP subjektų įregistravimą Lietuvos Respublikoje;
- papildyti nuostata, kad, kai nustatomas kelių rinkliavos nesumokėjimo atvejis, taikoma bauda, kaip nustatyta Administracinių nusižengimų kodekse, ir 112 eurų kelių rinkliavos mokestis už naudojimąsi mokamų kelių infrastruktūra;
- kartu siūlomi atitinkami Kelių įstatymo ir Administracinių nusižengimų kodekso pakeitimai dėl kelių rinkliavos mokėjimo ir baudų už kelių rinkliavos nesumokėjimą nuostatų įsigaliojimo 2024 m. sausio 1 d.

5. Derinimas: KPPPFĮ pakeitimo įstatymo projektą Žemės ūkio ministerija suderino be pastabų, Aplinkos ministerija ir Lietuvos savivaldybių asociacija pastabų nepateikė.

Pastabas pateikė Teisingumo ministerija, Ekonomikos ir inovacijų ministerija, Vidaus reikalų ministerija, Finansų ministerija, Konkurencijos taryba, VĮ Lietuvos automobilių kelių direkcija, asociacija „Lietuvos keliai“. Atsižvelgta į Teisingumo ministerijos ir VĮ Lietuvos automobilių kelių direkcijos pastabas.

Į Ekonomikos ir inovacijų ministerijos ir Finansų ministerijos pastabas atsižvelgta iš dalies.

Dėl Finansų ministerijos, Vidaus reikalų ministerijos, Konkurencijos tarybos ir asociacijos „Lietuvos keliai“ pastabų, į kurias neatsižvelgta arba atsižvelgta iš dalies (dėl siūlymo Programos finansavimo lėšas skirti AB „Kelių priežiūra“; dėl AB Lietuvos automobilių kelių direkcijos paskyrimo pagrindiniu kelių rinkliavos paslaugos teikėju, paskirtuoju kelių rinkliavos rinkėju – turėtų būti atrenkamas viešo konkurso būdu; ir kt.), teikiama derinimo pažyma.

Asociacija „Lietuvos keliai“ 2022-10-24 d. pateikė papildomą raštą, kuriuo siūlo atsisakyti KPPPFĮ pakeitimo įstatymo projekte siūlymo Programos finansavimo lėšas be konkurso skirti AB „Kelių priežiūra“.

6. Atitiktis Vyriausybės programai: Pažymėtina, kad Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano 5.7.16 veiksme yra numatyta „Parenkti ir priimti Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo ir kitų susijusių teisės aktų pakeitimus bei tam reikalingas technines ir organizacines priemones elektroninei kelių naudotojo rinkliavos sistemai, pagrįstai principu „Naudotojas / teršėjas moka“, 2023 m. įdiegti“.

Vyriausybės siūlymu KPPPFĮ pakeitimo įstatymo projektas įrašytas į Seimo V (rudens) sesijos darbų programą (numatyta svarstyti lapkričio mėn.).

7. Dalykinio vertinimo išvada:

- nepateikta jokio paaiškinimo, (argumentų, duomenų, skaičiavimų ir kt.), kodėl siūloma keisti reglamentavimą ir nustatyti, kad autobusų ir krovininių transporto priemonių, valdytojai moka kelių rinkliavą už naudojimąsi Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatytais mokamais keliais (t. y., rinkliava galėtų būti mokama už naudojimąsi visais keliais). Pažymėtina, kad Įstatyme, kuris būtų įsigaliojęs 2023 m. sausio 1 d., reglamentuojama, kad valdytojai moka kelių rinkliavą už naudojimąsi Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatytais valstybinės reikšmės mokamais keliais, o už naudojimąsi vietinės reikšmės keliais kelių rinkliava nemokama. Manytina, kad šiuo aspektu nuomonę turėtų pareikšti Lietuvos savivaldybių asociacija;
- tikslintinos KPPPFĮ pakeitimo įstatymo projekto nuostatos dėl 7 straipsnio 6 ir 7 dalių galiojimo;
- pažymėtina, kad dėl kai kurių siūlomų KPPPFĮ pakeitimo įstatymo projekto nuostatų (pvz., „Pagrindinės sąvokos“, „Įstatymo įsigaliojimas, įgyvendinimas ir taikymas“) aiškinamajame rašte nepasisakoma, taip pat manyčiau, kad turėtų būti išsamiau atskleistos aplinkybės, dėl kurių siūloma nukelti elektroninės kelių rinkliavos paslaugų Lietuvos Respublikos teritorijoje teikimo pradžia;
- Aiškinamajame rašte nurodoma, kad VĮ Lietuvos automobilių kelių direkcija įgyvendina projektą „Elektroninės kelių rinkliavos sistemos sukūrimas“, kurio iki nustatytos datos (2023-01-01) nepavyks įgyvendinti. Pagrindinis projekto tikslas – užtikrinti įmokų už transporto priemonių faktinį naudojimąsi Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatytais mokamais valstybinės reikšmės keliais surinkimą. Kadangi

KPPPFĮ pakeitimo įstatymo projekte siūloma nustatyti, jog kelių rinkliava galėtų būti mokama už naudojimąsi visais keliais, trūksta paaiškinimų kaip tai galėtų atsilipti Kelių direkcijos įgyvendinamo projekto rengimo eigai ir apimčiai;

- lydraštyje pateikiama informacija tik apie KPPPFĮ pakeitimo įstatymo projekto derinimą, tačiau neaišku ar buvo derinti Kelių įstatymo ir Administracinių nusižengimų kodekso pakeitimo projektai.

Projektai svarstyti tarpinstituciniame pasitarime (numatyta 2022 m. spalio 27 d.), iki kurio Susisiekimo ministerija turėtų įvertinti šioje pažymoje pateiktus pastebėjimus ir pastabas, kurias pateiks Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupė.

Patarėjas

Arvydas Nevas, tel. +37052098787; +37065842723, el. p. arvydas.nevas@lr.lt